

УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У статті розглядається вивчення сучасними науковцями проблеми управлінської культури офіцерів. Упродовж останніх років тема розвитку управлінської культури офіцерів є актуальною, про що свідчить наявність ґрунтовних міждисциплінарних досліджень з порушеної теми. Викладено визначення поняття «управлінська культура офіцера» за різними науковцями, проаналізовано його зміст та структурні елементи.

Ключові слова: управління; культура; управлінська культура; офіцери; Збройні Сили України.

Постановка проблеми. Агресія Російської Федерації проти України, ведення операції Об'єднання сил, реформування та розвиток Збройних сил (далі – ЗС) України актуалізує проблему підготовки військових управлінців з широкою науковою освітою, розвиненим творчим мисленням, високою управлінською культурою, здатних ефективно розв'язувати комплекс завдань, що постали перед ними, а також постійно нарощувати науково-теоретичний потенціал і практичний досвід в умовах бурхливого розвитку засобів сучасної збройної боротьби, змін її форм та способів ведення.

Зацікавленість проблемою розвитку управлінської культури офіцерів у педагогічній теорії та військовій практиці підвищилась в перше десятиріччя ХХІ ст. Це пояснюється об'єктивними умовами розвитку суспільства і функціонування військових формувань. Збільшення обсягу і складності завдань ЗС України, науково-технічна революція, нові засоби збройної боротьби потребують формування та розвитку у офіцера сучасних знань, навичок і вмінь, всебічного розвитку його управлінських і командирських здатностей.

Ефективність військової практики суттєво залежить від її організації та оптимального управління. Керівників військових структур у всі часи вважали особливою групою, оскільки управління військами серед з усіх видів людської діяльності є однією із найбільш складних, напружених і відповідальних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управлінська культура офіцерів та її структурні елементи стали

предметом численних наукових розвідок вітчизняних науковців. Так, управлінську культуру як системну психолого-педагогічну проблему досліджено В. Ягуповим (2013) [9], В. Свистун [6], М. Кришталь (2013), С. Бурим (2016) [3]; шляхи вдосконалення управлінської культури офіцерів вивчено А. Грунічевим (2013); управлінська культура майбутніх офіцерів як складник загальної культури фахівців військового управління вивчалася Є. Денисенком (2017); педагогічним засадам формування управлінської культури майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки виокремлено в працях О. Діденка, А. Галімова (2017) [4]; культура управлінської діяльності офіцера державної пенітенціарної служби України викладено О. Сушковим (2017); формуванню адміністративно-управлінської культури майбутніх офіцерів Національної гвардії України у процесі професійної підготовки досліджувалося Л. Кравченком (2018). Дисертаційне дослідження Р. Торчевського [7] присвячено педагогічним умовам розвитку управлінської культури майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти (2012).

Водночас проблемі управління та управлінській діяльності офіцера приділяли увагу українські науковці (О. Бойко, Т. Мацевко, С. Мосов та ін.). В їх працях, а також працях зарубіжних і вітчизняних вчених вивчалися та удосконалювалися окремі аспекти означеної проблеми, які у подальшому заклали основу змісту поняття «управлінська культура офіцера».

Мета статті – проаналізувати проблему розвитку управлінської культури (далі – УК) офіцерів у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.

На основі використання **методів** теоретичного аналізу, узагальнення, систематизації, зіставлення проаналізуємо наукові праці сучасних науковців з проблеми розвитку управлінської культури офіцерів ЗС України.

Виклад основного досліджуваного матеріалу. Процес розвитку управлінської культури офіцерів безпосередньо пов'язаний з генезисом управлінської культури людства. Потреба в управлінні суспільством виникла з давніх-давен. Вона зумовлена біологічною та, насамперед, соціальною природою людини. Це – невід'ємна характеристика її сутності, бо вона без участі в спільній діяльності не може формуватися, існувати та розвиватися як соціальна істота. Результативність спільної діяльності насамперед першою чергою забезпечується наявністю чіткої організації та координації дій її учасників. Таким чином цивілізоване суспільство потребується в керівникові або групі людей, які здійснюють функції організації та координації, тобто управління спільною діяльністю людей [10, 24].

На нашу думку, важливим для з'ясування і розуміння сутності поняття «управлінська культура офіцера» є розкриття сутності понять «управління» та «культура» й бажано, в різних аспектах. Кожне визначення поняття «управління» в філософії і психології відображає його наукове осмислення та сутність, певним чином відображає специфіку. Проте дати чітке його визначення непросто: «...управління – це умовне поняття, яке потребує уточнень у більшості випадків його використання», – вважає український психолог С. Москвичев [6, 15].

Цю думку також підтримує А. Атаєв, який пропонує розуміти це поняття в таких аспектах, як функцію, процес, абстрактне поняття, конкретну організацію, залежно від застосування у конкретній сфері.

Так, у *філософському* трактуванні поняття «управління» – це функція організованих систем (біологічних, технічних, соціальних), яка забезпечує збереження їх структури, підтримку

режиму діяльності, реалізацію її програми та мети.

Поняття «управління» у *психологічному* смислі: це – спрямований вплив на якийсь об'єкт з метою активізування його динаміку, змінювання стану чи надання нової якості; спрямований вплив на систему чи окремі процеси, які в ній відбуваються, з метою зміни її стану чи надання нових властивостей і якостей; свідомий і цілеспрямований процес впливу на свідомість і поведінку індивіда, членів групи та організації для підвищення організованості й забезпечення ефективності їх спільної діяльності [3, с. 15].

Управління як соціальне явище і як сфера людської практики зародилося разом з цивілізацією, складно і тривало розвивалося в процесі її еволюції. Підтвердженням зазначеного є те, що теорія управління як самостійна наукова дисципліна оформилася лише на початку ХХ ст. Водночас, аналізуючи зміст процесу управління як виконання офіцером конкретних управлінських функцій, ми також намагалися з'ясувати, наскільки український термін «управління» і відповідно процес, який відображається за його допомогою, відповідає англійському терміну «менеджмент», що нині дуже популярний в Україні. У найзагальнішому розумінні ці два терміни справді тотожні. Коли ж аналізувати їх більш глибоко, не слід забувати про дві суттєві відмінності. По-перше, коли американці кажуть «management», вони завжди мають на увазі особу менеджера – суб'єкта управління в будь-якій організації. По-друге, коли говорять «менеджер», мають на увазі професіонального керівника, який пройшов спеціальну підготовку й усвідомлює, що він є представником окремої професії, а не просто інженером, економістом, педагогом, командиром, який здійснює управлінську діяльність [4, с. 36].

Розглядаючи управління як діяльність, ми будемо виходити з тотожності термінів (і відповідно процесів) «управління» і «менеджмент» і використовувати їх як синоніми.

Латинське *cultura* перекладається як виховання, догляд, освіта, розвиток.

Питання психології

Спочатку слово вживалося для означення діяльності людини по створенню матеріальної і духовної культури (*cultus atque humanitas*), працюючи на землі. Потім це поняття почали використовувати для означення процесу й розвитку духу – *cultura animi, cultura litterarum*, вправлення духу. Пізніше ним почали визначати витончену, вишукану поведінку людини. Ще раніше вчені Риму поширили вживання терміна *cultura* для характеристики людини, на означення її вихованості, що безсумнівно, є результатом тривалого і різнобічного процесу діяльності: догляд, освіта, розвиток [1, 33; 10, 15].

Поняття культура є узагальнюючим і має кілька значень. Наприклад, говорять про управлінську культуру суспільства, частини суспільства, окремої особистості і, врешті-решт, про управлінську культуру офіцерів.

У широкий науковий обіг увійшли такі різновиди поняття, як: професійна

культура, управлінська, педагогічна, акторська, виконавська, виховна, особистісна, світоглядна, правова, політична, екологічна, емоційна культура тощо. Отже, культура суспільства надзвичайно динамічна, оскільки сучасне покоління може розвиватись лише на основі творчого використання культурних цінностей попередніх поколінь для свого подальшого соціального прогресу. Суспільство відтворює і вдосконалює себе, тільки наслідуючи і творчо переробляючи вже нагромаджені багатства культури [10; 16].

Аналіз психолого-педагогічних досліджень показав, що у науковому обігу сучасними науковцями широко вживаються різні терміносполуки: «управлінська культура офіцерів як суб'єктів військового управління», «культура військового управління», «управлінська культура офіцера» тощо (див. Таблиця 1).

Таблиця 1

Визначення дефініції «управлінська культура офіцерів»

Назва визначення	Визначення поняття, автор, рік, джерело
Управлінська культура офіцерів як суб'єктів військового управління	це їх інтегроване професійно-важливе утворення, яке характеризує особливості системи їх управлінських знань, навичок, умінь, здатностей, й актуалізується в професійній свідомості, стилі управління, управлінській етиці та поведінці (за В. Ягуповим, 2013) [9, 211].
Управлінська культура офіцера майбутнього магістра військового управління	це інтегральний компонент їх військово-професійної культури, яка складається з правової, адміністративної, менеджерської, організаційної, соціально-психологічної, інформаційної, комунікативної та фінансово-економічної видів підготовленості і проявляється в їх ставленні до управлінської діяльності у ЗС України, самого себе як до суб'єктів ОТЛУ, реалізації основних посадових компетенцій як менеджерів військового управління та інших суб'єктів військово-професійної діяльності (за Р. Торчевським, 2013) [7, 8].
Культура військового управління	це сукупність теоретичних і практичних положень, принципів і норм, що мають загальний характер і відносяться певною мірою до різних аспектів службової діяльності. Це, по суті, система знань про управлінську військову практику як культурний феномен, сукупність науки і мистецтва управління, рекомендацій, узагальнення об'єкта управління, що мають науково-практичну цінність і органічно, системно пов'язані між собою. Основною метою аналізу структури культури управління є вирішення проблеми врахування його результатів у навчально-виховному процесі ВВНЗ як пошук ефективних шляхів і засобів формування професіоналізму офіцера (за С. Бурим, 2016) [3, 24].
Управлінська культура	представляє собою поєднання управлінських знань, умінь, почуттів, цінностей, управлінських та організаційних відносин, творчої управлінської діяльності. Від ступеня її розвитку залежить ефективність будь-якої системи управління, адже висока управлінська культура означає мистецтво управління не лише підлеглими, але й собою (за О. Діденко, А. Галімовим, В. Довганем, 2017) [4, 180].
Управлінська культура	управлінська культура, представляючи сукупність різних елементів, пов'язаних з культурою професійної діяльності загалом, є однією з ключових ознак, що забезпечують ефективність управлінської діяльності, результативність професійної комунікації (за Р. Троцьким, 2018) [8, 52].

Виходячи з аналізу відомостей таблиці 1, можна констатувати, що сучасні науковці вживають як синонімічний ряд поняття «управлінська культура офіцера», «культура військового управління» тощо, вкладають у визначення поняття «управлінська культура офіцера» різний зміст, виокремлюють багатоаспектні структурні компоненти. Водночас спільною ознакою для всіх визначень є система сформованих професійних компетенцій, що виявляються в стилі управління, управлінській етиці, поведінці, військово-професійній діяльності в цілому.

Зважаючи на важливість дотримання одвічних моральних принципів, вироблених людством, і таких, що кваліфікуються як загальнолюдські правила існування і взаємовідносин, цілком слушним буде вживання такого словосполучення, як управлінська культура, оскільки вона якнайповніше відбиває той комплекс знань, навичок, умінь, компетенцій, відношень і здатностей, якими опановує офіцер, щоб на основі Статутів ЗС України виконувати свої функціональні управлінські обов'язки та повноваження.

Одночасно, для розуміння такого складного феномена, як управлінська культура, бажано розглянути й її процесуальний аспект, оскільки її функціонування є постійним перетворенням індивідуального багатства керівника у загальні форми культури, а з цих загальних форм знов – у індивідуальне багатство керівника. У цьому контексті ми бачимо взаємозв'язок і взаємовплив між керівником і культурою. Вчені (В. Біблер, І. Ільяєва, Л. Коган та ін.) розглядають культуру як змінування самої людини та її становлення як творчої особистості. Вивчення проблеми творчості (О. Леонт'єв, О. Матюшкин, Я. Пономар'єв, С. Рубінштейн та ін.) дозволило у більш завершеному вигляді уявити собі культурно-історичну концепцію творчості, яка має важливе значення для визначення місця і ролі педагогічної творчості. Творчість, зокрема педагогічна, має бути розглянута як функція у культурно-історичному контексті. Результатом педагогічної творчості виступає управлінська культура. Форми, способи і сфери прояву творчості у професійній

діяльності офіцера пов'язані з розвитком його управлінської культури й обумовлені мірою творчого підходу до власної управлінської діяльності. Проблема творчості одночасно є проблемою самореалізації особистості, прояву її особистісних сил і можливостей [2, 27].

Ф. Хміль на основі аналізу управлінської культури до її особливостей відносить те, що вона складається з чотирьох тісно пов'язаних між собою і взаємозалежних елементів: культури особистості управлінця, культури процесу управління, культури умов праці і культури документації. Визначальним елементом серед них є культура особистості управлінця [4, с. 18]. Маючи високу культуру, кожна особистість якісно виконуватиме свою роботу, тобто підтримуватиме високий рівень культури процесу управління і прагнутиме вдосконалювати організацію своєї діяльності. Культура особистості управлінця залежить від багатьох чинників і характеризується рівнем загальної культури, наявністю професійно важливих якостей, необхідних для виконання управлінських функцій відповідно до посади, яку обіймає керівник. Така культура визначається також глибоким і всебічним знанням науки управління та здатністю використовувати ці знання в процесі своєї управлінської діяльності (мистецтво управління) і, врешті-решт, стилем роботи управлінця. Командир будь-якої військової частини (з'єднання), під час виконання своїх службових обов'язків у процесі своєї професійної управлінської діяльності, керується тими ж правилами поведінки, які відображають суть взаємовідносин між людьми в суспільстві. Однак специфічність управлінської діяльності керівників, особливо офіцерів визначає й специфічні вимоги до їх культури.

Намагаючись більш ретельно з'ясувати сутність наукового поняття «управлінська культура офіцера» як психолого-педагогічного феномену, важливо враховувати, що воно пов'язане передусім з феноменом «управлінська діяльність». Саме через категорію управлінської діяльності можна розглядати управлінську культуру офіцерів як засвоєння ними тих ціннісних

орієнтацій, які дозволяють їм реалізувати себе в управлінській діяльності та функціональні обов'язки і повноваження, а також свій творчий управлінський потенціал. Важливо, що саме такий підхід дозволяє у центр дослідницької уваги поставити постать самого офіцера як суб'єкта управління. Управлінські здатності керівника є основою його успішної управлінської діяльності. Нині успіх в кар'єрі на військовій службі залежить від професійно важливих якостей офіцера більше, ніж від його професійної підготовки [10, 15].

Потреба у розвитку управлінської культури офіцерів обумовлюється, перш за все, стратегією і змістом курсу радикальних військових реформ, коли все більше підвищується роль особистісного чинника, рівня професіоналізму та культури управлінців [2, 25].

Аналіз сучасної наукової літератури свідчить про те, що основними шляхами розвитку управлінської культури офіцерів є глибоке оволодіння ними наукою управління, методами сучасного менеджменту; систематичне підвищення кваліфікації і загальної культури, аналіз і практичне узагальнення результатів своєї управлінської діяльності, розвиток позитивних якостей [10, 16].

Значення розвитку управлінської культури офіцерів в професійній управлінській діяльності величезне. Врахування елементів управлінської культури офіцерів в управлінській діяльності дає змогу поліпшити організацію управління, спростити процес управління, забезпечувати злагодженість і чіткість роботи апарату управління, підвищити дисципліну в підрозділі. Без врахування вимог управлінської культури практично неможливо реалізувати жодну з рекомендацій, розроблених наукою управління. А в сучасних умовах на перший план виступає необхідність підготовки для ЗС України компетентних військових керівників, здатних до ефективної управлінської діяльності в умовах різких змін у військовому мистецтві. У зв'язку з цим слід забезпечувати розвиток творчої особистості офіцера як оптимальної передумови розвитку його управлінської культури.

Нині ЗС України пред'являють до офіцерів ряд вимог, які відносяться до його управлінських якостей. В управлінській сфері сучасний офіцер має: володіти системним мисленням, тобто всебічно підходити до об'єкту, бачити головну ланку, працювати колективно; володіти проблемним баченням світу, тобто знаходити проблему там, де вона прихована (якщо проблему бачать всі – це не проблема); використовувати точки зору, протилежні своїй; бути незалежним в інтелектуальному відношенні від самого себе, від традицій, досвіду; переносити знання на інші ситуації, тобто володіти безінерційним мисленням; вирішувати питання при дефіциті умов і без наказів зверху; бути мобільним (оперативним) у прийнятті рішень; володіти кібернетичним мисленням.

Висновки. Проведене дослідження уможливило висновок про те, що упродовж останніх років тема розвитку управлінської культури офіцерів є актуальною, про що свідчить наявність ґрунтовних досліджень з порушеної теми. Науковці здійснюють міждисциплінарні дослідження в галузі психології, педагогіки, соціології, присвячені різним аспектам управлінської культури офіцерів Збройних Сил України, Державної прикордонної служби України, майбутніх офіцерів Національної гвардії України, курсантів вищих навчальних закладів МВС України тощо.

Виявлено, що сучасними науковцями вживаються як синонімічний ряд поняття «управлінська культура офіцера», «культура військового управління», до змісту яких ними вкладено різні ознаки та структурні елементи. Водночас спільною ознакою для всіх визначень є система сформованих професійних компетенцій, що виявляється в стилі управління, управлінській етиці, поведінці, військово-професійній діяльності в цілому.

Доведено, що управлінська культура пов'язана із загальною культурою особистості. Компоненти управлінської культури офіцера представлені практично в культурі праці, культурі поведінки, культурі побуту. Одночасно, можна зробити висновок про те, що зв'язок між загальною та управлінською культурою настільки безпосередній, що справедливим

Питання психології

є твердження про те, що управлінська культура офіцерів – це прояв загальної культури в умовах управлінської діяльності. Проте, було б помилковим вважати, що будь-який офіцер з високим рівнем загальної культури володіє обов'язково і управлінською культурою. Наявність останньої передбачає набуття управлінських знань, навичок та вмінь з

метою вдосконалення стилю та методів виконання офіцерами службових обов'язків.

Перспективи подальших досліджень. Теоретично проаналізувати та оцінити сучасний стан розвиненості управлінської культури майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти.

Список використаних джерел

1. Аніщенко О.В., Смоляна Н.В. Теоретичне і виробниче навчання у професійно-технічних навчальних закладах: короткий термінологічний словник. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 103 с.
2. Бойко О.В. Формування готовності до управлінської діяльності у майбутніх магістрів військово-соціального управління: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Національна академія оборони України. К., 2005. 217 с.
3. Бурій С. Формування управлінської культури майбутнього офіцера в процесі практичної підготовки як педагогічна проблема. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. № 1 (52), 2016. С. 21-25.
4. Діденко О.В., Галімов А., Довгань В. Педагогічні засади формування управлінської культури майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки. *Збірник наукових праць національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. №4 (11), 2017. С. 179-191.
5. Радванський І.Г. Шляхи та педагогічні умови підготовки офіцерів Внутрішніх військ у ВВНЗ до управлінської діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 20.00.02 / Хмельницька Національна академія прикордонних військ. Х., 2000. 191 с.
6. Свистун В.І. Підготовка майбутніх фахівців аграрної галузі до управлінської діяльності: [монографія]. К.: Науково-методичний центр аграрної освіти, 2006. 343 с.
7. Торчевський Р. В. Педагогічні умови розвитку управлінської культури майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти: автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2012. 300 с.
8. Троцький Р.С. Формування готовності до управлінської діяльності у курсантів вищих навчальних закладів МВС України в фаховій підготовці: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. К., 2018. 306 с.
9. Ягупов В. В. Управлінська культура офіцерів як системна психолого-педагогічна проблема. *Військова освіта*. №2 (28). 2013. С. 205-213.
10. Ярковий О.М. Педагогічні засади розвитку управлінської культури державних службовців в умовах післядипломної освіти: дис...канд. пед. наук: 13.00.05. З., 2001. 185 с.

References

1. Anishhenko O.V., Smolyana N.V. (2012). Teoretichne i vyrobnyche navchannya u profesijno-technichnykh navchalnykh zakladax: korotkyj terminologichnyj slovnyk [Theoretical and production training in vocational schools]. Kyuyiv; Nizhy'n: Vydavec PP Lysenko M.M., 103 s. (in Ukrainian).
2. Boiko O.V. (2005). Formuvannia hotovnosti do upravlinskoj diialnosti u maibutnikh mahistriv viiskovo-sotsialnoho upravlinnia [Formation of readiness for managerial activity in future masters of military and social management] : dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Natsionalna akademiia oborony Ukrainy. K., 217 s. (in Ukrainian).
3. Buryi S. (2016). Formuvannia upravlinskoj kultury maibutnoho ofitsera v protsesi praktychnoi pidhotovky yak pedahohichna problema [Formation of managerial culture of the future officer in the process of practical training as a pedagogical problem]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho*. Pedahohichni nauky. № 1 (52), S. 21-25. (in Ukrainian).
4. Didenko O.V., Halimov A., Dovhan V. (2017). Pedahohichni zasady formuvannia upravlinskoj kultury maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical principles of forming the management culture of future border guards in the process of professional training]. *Zbirnyk naukovykh prats natsionalnoi akademii Derzhavnoi Prykordonnoi Sluzhby Ukrainy*. Serii: pedahohichni nauky. №4 (11), S. 179-191. (in Ukrainian).
5. Radvanskyi I.H. (2000). Shliakhy ta pedahohichni umovy pidhotovky ofitseriv Vnutrishnikh viisk u VVNZ do upravlinskoj diialnosti [Ways and pedagogical conditions of training of officers of the Internal Troops in higher educational institutions for managerial activity]: dys. ... kand. ped. nauk: 20.00.02 / Khmelnytska Natsionalna akademiia prykordonnykh viisk. Kh., 191 s. (in Ukrainian).
6. Svystun V.I. (2006). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi do upravlinskoj diialnosti [Training of future specialists in the agricultural sector for management activities]: [monohrafiia]. K.: Naukovo-metodychnyi tsentr ahrarnoi osvity, 343 s. (in Ukrainian).

7. Torchevskiy R. V. (2012). Pedagogichni umovy rozvytku upravlinskoj kultury maibutnikh mahistriv viiskovoho upravlinnia v systemi pislidyplomnoi osvity [Pedagogical conditions for the development of management culture of future masters of military management in the system of postgraduate education]: avtoref. dys. kand. ped. nauk : 13.00.04. K., 300 s. (in Ukrainian).

8. Trotskiy R.S. (2018). Formuvannia hotovnosti do upravlinskoj diialnosti u kursantiv vyshchych navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy u fakhovii pidhotovtsi [Formation of readiness for managerial activity in cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in professional training]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. K., 306 s. (in Ukrainian).

9. Yahupov V. V. (2013). Upravlinska kultura ofitseriv yak systemna psykholoho-pedahohichna problema [Management culture of officers as a systemic psychological and pedagogical problem]. Viiskova osvita. №2 (28). S. 205-213. (in Ukrainian).

10. Yarkovyi O.M. (2001). Pedagogichni zasady rozvytku upravlinskoj kultury derzhavnykh sluzhbovtziv v umovakh pislidyplomnoi osvity [Pedagogical principles of development of managerial culture of civil servants in the conditions of postgraduate education]: dys...kand. ped. nauk: 13.00.05. Z., 185 s. (in Ukrainian).

Резюме

Торчевский Р. В. кандидат педагогических наук,
НУОУ имени Ивана Черняховского

**УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА ОФИЦЕРОВ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ В
СОВРЕМЕННЫХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ**

В статье рассматривается изучение современными учеными проблема управленческой культуры офицеров. На протяжении последнего десятилетия тема развития управленческой культуры офицеров является крайне актуальной, о чем свидетельствуют численные междисциплинарные исследования в этой области. Подано определение понятия «управленческая культура офицера» за разными авторами, проанализировано его содержание и структурные элементы.

Ключевые слова: управление; культура; управленческая культура; офицеры; Вооруженные Силы Украины.

Summary

Torchevsky R. Candidate of Pedagogical Sciences, Ivan
Chernyakhovsky National University of Defense of Ukraine

**MANAGEMENT CULTURE OF OFFICERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE IN
MODERN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL RESEARCH**

The article examines the study of modern scientists the problem of management culture of officers.

In recent years, the topic of development of managerial culture of officers is relevant, as evidenced by the presence of thorough research on the topic. Scientists carry out interdisciplinary research in the field of psychology, pedagogy, sociology, devoted to various aspects of management culture of officers of the Armed Forces of Ukraine, the State Border Guard Service of Ukraine, future officers of the National Guard of Ukraine, cadets of higher educational institutions.

It was found that modern scientists use as a synonymous series the concept of "officer's management culture", "military management culture", to the content of which they have attached various features and structural elements. At the same time, a common feature for all definitions is the system of formed professional competencies, which is manifested in the style of management, managerial ethics, behavior, military-professional activity in general.

It has been proven that management culture is related to the general culture of the individual. The components of the officer's managerial culture are represented practically in the culture of work, the culture of behavior, the culture of life. At the same time, we can conclude that the relationship between general and managerial culture is so direct that it is fair to say that the managerial culture of officers - is a manifestation of general culture in terms of management. However, it would be a mistake to assume that any officer with a high level of general culture necessarily has a managerial culture. The latter requires the acquisition of managerial knowledge, skills and abilities in order to improve the style and methods of performance of duties by officers. Analysis of modern scientific literature shows that the main ways to develop the management culture of officers are their deep mastery of the science of management, methods of modern management; systematic professional development and general culture, analysis and practical generalization of the results of their management activities, development of positive qualities.

The importance of developing the management culture of officers in professional management is huge. Taking into account the elements of management culture of officers in management activities allows to improve the organization of management, simplify the management process, ensure coherence and clarity of the management staff, increase discipline in the unit. Without taking into account the requirements of management culture, it is almost impossible to implement any of the recommendations developed by the science of management.

Keywords: management; culture; management culture; officers; Armed Forces of Ukraine.